

Preek van zondag 18 juni '23. Dominee Nienke Vos. Ontmoetingskerk Gouda
Jesaja 12:1-6 en Handelingen 2:1-13

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

‘Verlies elkaar niet als polarisatie dichtbij komt’—zo luidt de huidige campagne van SIRE, de Stichting Ideële Reclame. Ik dacht altijd dat dit een club van de overheid was, maar niets is minder waar: het is een *onafhankelijke* stichting. Over hun beweegredenen schrijven ze: SIRE wil ‘met haar campagnes mensen wakker schudden, aan het denken zetten en in beweging krijgen. Om zo de maatschappij een beetje mooier te maken.’

Vorig jaar hadden ze een bijzondere campagne over ‘de dood’ en nu dus een over polarisatie. Een urgent onderwerp. Onlangs kopte Dagblad Trouw: ‘Groei extremisme bedreigt democratie’. Complot-denken krijgt vat op steeds meer mensen en dat zet onderlinge relaties onder druk. In het rapport van de AIVD hierover wordt gesproken over ‘parallele samenlevingen’: grote groepen van gelijkgestemden waarin een ander geluid niet meer wordt gehoord. Vandaar de SIRE-campagne: ‘Verlies elkaar niet als polarisatie dichtbij komt.’

Met ‘twaalf manieren om elkaar niet te verliezen’: 12 tips. Hele waardevolle tips—voor iedereen, voor ons allemaal—hoe onze onderlinge relatie ook is en welke mening we ook zijn toegedaan. Met bekende regels als ‘tel tot tien’ of ‘laat de ander uitpraten’ (regels die gemakkelijk te onthouden zijn, maar *niet* altijd gemakkelijk uit te voeren). Maar ook diepere gedachten, zoals ‘Accepteer dat we nou eenmaal verschillen’ en ‘Vraag waarom het onderwerp de ander zo bezighoudt’. Ook een mooie: ‘Benoem de hechte band die jullie hebben.’ Lessen in gezond en constructief communiceren. Mooi voor een gemeenteavond of misschien beter: een *paar* gemeenteavonden, want met sommige ‘tips’ ben je minstens een avond (of een ochtend) zoet.

Ook het Pinksterverhaal gaat ten diepste over verbinding en communicatie. Het gaat namelijk over de vele talen die gesproken werden in het Oude Nabije Oosten en het

Middellandse Zeegebied, met exotisch klinkende namen als Frygië en Pamfylië (de spellingscontrole herkent deze namen ook niet!) en bekendere namen als Kreta en Egypte. Meer dan 15 etnische of geografische aanduidingen komen we tegen en daarmee is er een waaier van diversiteit. *Al* deze groepen spreken een andere taal en kunnen elkaar dus in principe niet verstaan. Het wonder van de 50ste dag is nu dat die Galileeërs, die volgelingen van Jezus, gewoonlijk hun *eigen* taal spreken, het Aramees, met de tongval van Noord-Israël, zo stel ik me voor Maar dat *ál* die aanwezigen, al die mensen die zijn aan komen vliegen vanuit de uithoeken van de bewoonde wereld hen in hun *eigen taal* horen praten ...

Menselijkerwijs onmogelijk ... En daarom staat dit verhaal natuurlijk in de Bijbel. Er is meer aan de hand. *God* is aan het werk ... God legt de verbinding tussen mensen. Door zijn *Heilige Geest*. Die *Heilige Geest* is niet van gisteren ... die *Heilige Geest* is er niet pas op de 50ste dag, maar die *Heilige Geest* is er vanaf het begin. De *Heilige Geest* IS *God*. God in actie. God in zijn gerichtheid naar buiten, God in zijn verbindende hoedanigheid ... Daarom spreekt Genesis 1 over de ‘Geest van God’, zijn *roeach*, zijn *wind* die over de wateren van de chaos waait ... om orde te scheppen, om een begin te maken met de schepping. Als een adem wekt hij de wereld tot leven.

En later, in de verhalen van de profeten van Israël, komt die *roeach* er opnieuw aan te pas. De ‘Geest des Heren’ komt over de profeten, roept hen, inspireert, geeft hen woorden om te spreken en visioenen om te zien. Laat hen zingen, zoals we Jesaja vanochtend hoorden zingen: ‘het Danklied der verlostten’ (vertaling NBG 951), ‘Juicht en jubelt, inwoners van Sion, want groot in uw midden is de Heilige Israëls’.

Zonder de Heilige Geest gaat het niet. Zonder de Heilige Geest zijn we niets. Zonder Heilige Geest is de wereld, is ons leven ‘woest en ledig’. ‘En duisternis lag op de oervloed.’ Woest en ledig. Leeg.

Het tegenovergestelde van leeg is vol: en laat dat nou net een woord zijn dat maar liefst drie keer voorkomt in de Handelingenlezing van vanmorgen. Ten eerste is de tijd

‘vol’, wordt de tijd vervuld: de 50ste dag breekt aan. En dan is er die stormwind, die heel het huis vervult. Een huis vol wind. En ten slotte raken de mensen vervuld: vol van Heilige Geest.

In de bovenzaal in Jeruzalem waren de leerlingen na de dood, de opstanding en de Hemelvaart van Jezus samengekomen in afwachting van de komst van de Heilige Geest, door Jezus aan hen beloofd ... En plotsklaps zijn zij daar overvallen door een storm ... door de *roeach* van God, die inspireert, mensen in beweging zet, de kracht van de schepping, die woelt en waait en nieuwe perspectieven opent ...

Het is een ervaring van het hele lichaam. Het waait door hun haren en hun kleren. Ze ademen die stormwind in, het ruist in hun oren — ze horen, voelen, proeven de Geest van God En dan verschijnen die vlammen van vuur, tongen van vuur ... het vuur dat de koude verdrijft, het vuur dat het dode levend maakt, vuur dat reinigt en zuivert, dat aanvuurt en aandrijft ... dat wij niet koud zijn, maar warm. Het woord ‘tong’ betekent ook ‘taal’ en zo zijn we weer terug bij het begin: bij het zoeken naar een taal die ons verbindt ... taal die ervoor zorgt dat we elkaar vinden in plaats van verliezen—ondanks alle verschillen.

De komst van Gods Geest ontregelt: er is een stormwind, er zijn tongen van vuur en een grote groep mensen komt erop af. Mensen uit alle uithoeken van de wereld; een en al diversiteit is het: mensen uit Judea en Cappadocië, Romeinen en Arabieren. Ze zijn totaal de kluts kwijt: wat gebeurt hier? Ze zijn in de war ... Wat is dit? De Geest van God schudt alles op.

Maar er is ook andere reactie. Een cynische, sceptische reactie: ‘ze zijn dronken’. De laatste tijd heb ik nogal wat Scandinavische series bekeken en daarin viel me het woord voor ‘dronken’ op: full [(Noors/Zweeds) /fuld (Deens)].

Dus eigenlijk komt het woord ‘vol’ nog een *vierde* keer voor in onze lezing, maar dan in de cynische, ironische zin van ‘dronken’.

In die slotzin van onze lezing is er eigenlijk *ook* sprake van polarisatie: de reacties op het Pinkstergebeuren lopen uiteen en zijn soms tegengesteld; mensen zijn onder de indruk en worden gegrepen, of ze wuiven het weg en nemen afstand. Zo worden

sommigen door de Geest van God aangeraakt, maar anderen keren zich af en zeggen cynisch: 'ze hebben teveel zoete wijn gedronken'. Ze zijn 'full'.

En hoe zit het met ons? De 50ste dag is vervuld, de tijd is vol geworden. Het huis is vervuld met de stormwind van God Maar hoe zit het met ons innerlijk? Wordt dat *ook* vervuld met de Geest van God ... laten we het toe dat God met zijn *roeach* de boel bij ons vanbinnen komt opschudden? Ons aan het denken zet, ons hart opent, ons aan de slag laat gaan met de tips van SIRE: accepteren dat de ander anders is, benoemen dat de band belangrijk is ...?

In het kerkelijk jaar leven we nu in de *Pinkstertijd* en hebben we het over de zondagen 'na Trinitatis' De zondagen die volgen op het feest van de Drie-eenheid. Dat betekent dat we ons in deze zomertijd kunnen laten inspireren door het feest van de Geest en door de volheid van God Drie-enig ... We kunnen ons als het ware voegen bij de leerlingen die vol verwachting waren ... die wachtend en afwachtend waren ... tot de wind ging waaien en hen in beweging bracht. Er is moed voor nodig, vertrouwen, om je te laten meenemen door de Geest ... want wie weet wat er dan gaat gebeuren?

In de rest van het boek Handelingen vertelt de evangelist Lukas over wat er kan gebeuren als Gods Geest gaat waaien ... dan laten mensen zich dopen (zoals de eunuch uit Ethiopië), dan zitten ze ineens aan tafel met mensen die ze eerder uit de weg gingen (zoals Petrus), dan gaan ze ineens op reis (zoals Paulus). Allemaal verhalen over mensen die zich lieten meenemen, die een andere afslag durfden te nemen. Dat hun levens en verhalen ons inspireren om steeds opnieuw onbekende wegen in te slaan.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. AMEN